

Bodimo aktivni

Bodite aktivni tudi vi. Jaz pa vas že zdaj spodbujam, da se nam pridružite na 21. Talumovem dnevu za zdravje v septembru 2019, ker bomo tudi z aktivnostmi Zdravo Talum vztrajali še naprej.

Marko Drobnič, predsednik uprave Taluma

Iz vsebine

- 4** Talumov dan za zdravje dokaz naše vztrajnosti
- 5** Objava v strokovni reviji JOM
Priznanje za vodjo službe za informatiko
- 6** Virtualna resničnost
- 8** Obvladovanje dokumentov
Sprehod skozi zgodovino
- 9** 7. Dan inovativnosti v Talumu
Tudi pri hrani smo lahko inovativni
- 11** Proces visokotlačnega litja
- 13** Po upokojitvi bosta na vrsti literatura in gledališče
- 16** Intervju
- 21** Navezan sem na domače okolje
- 22** 20. Talumov dan za zdravje
- 25** Ribiči osvojili tretje mesto
- 26** Dajanje, darovanje – kdor mi daje, me uči dajati
- 27** Ne zamudite
- 28** Letovanje otrok v Pacugu
- 29** Poletni Talumov fotonatečaj
- 30** Na zdravje
- 31** Križanka

Naslovnica: Matic Marinič, Talum Inštitut (foto: Stanko Kozel)
Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d. Kidričevo, Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si.
Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.
Uredniški odbor: Aleksandra Jelusič, glavna urednica, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Mateja Hergula, članice, ter Gregor Jurko, član.
Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak
Prelom, priprava za tisk in tisk: Tiskarna Ekart, d. o. o.

Zdravja ne dobite v trgovini

ALEKSANDRA JELUŠIČ
GLAVNA UREDNICA

Naslov, ki sem ga zapisala kot uvod v septembrski časopis Aluminij, je le del citata, ki ga je zapisal duhovnik in vodni terapevt Sebastian Kneipp, znan po svojem zdravljenju z vodo (knajpanje ali izmenično prhanje s hladno in vročo vodo). Žal ali na srečo je res tako, da se zdravja ne da kupiti. Z denarjem si lahko kupimo le izvrstno zdravljenje, kar pa je jalova tolažba, saj je v tem stanju naše telo že poškodovano.

Na ta svet pridemo vsi zdravi – z izjemo nekaterih – in postanemo lastniki našega lastnega telesa. Navadno se pričakuje, da za stvari, ki so v naši lasti in za katere smo odgovorni, skrbimo kot dober gospodar, jih preventivno pregledujemo in redno servisiramo. Le tako lahko namreč od svojega telesa pričakujemo, da bo brezhibno delovalo in nam dobro služilo. Odlično se tega pravila držimo, kadar gre za naše avtomobile, hiše in druge materialne dobrine, na svoje lastno telo pa pozabljamo in mu le redko dajemo prednost pred vsemi drugimi obveznostmi.

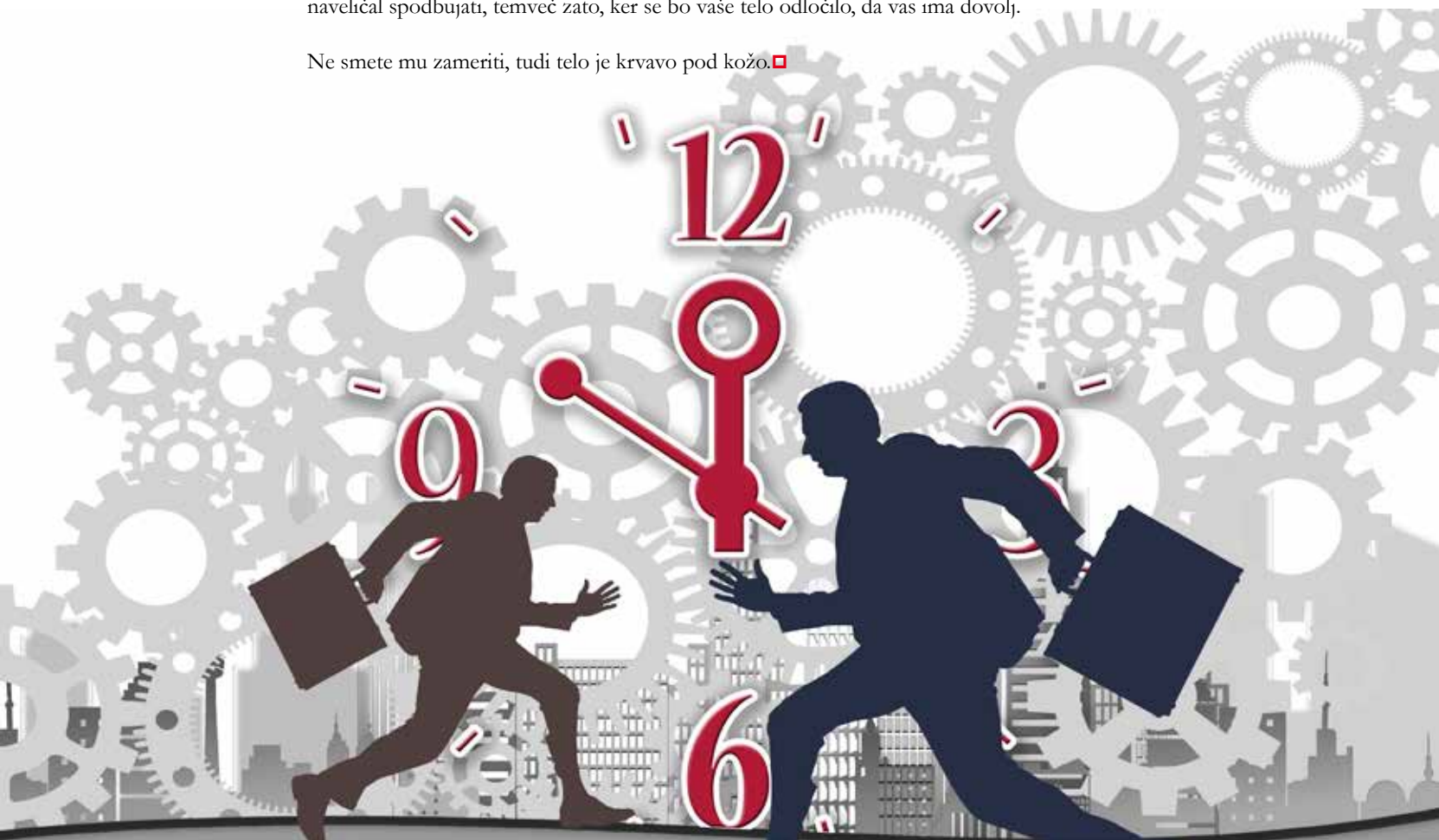
Vrednosti zdravja in napačnega načina življenja se zavemo šele takrat, ko nas bolezen udari po glavi in nas zdravnik postavi na realna tla. Takrat si obljubimo, da bomo od tega trenutka naprej stvari počeli drugače.

Kaj pa, če bi tokrat naredili spremembo, še preden nas v to prisili bolezen?

Verjetno imate na svojem službenem koledarju za več mesecev naprej zapisan plan obveznosti, ki jih morate postoriti. Še enkrat toliko obveznosti je na vašem zasebnem koledarju. Zdi se, da v natrpanem urniku ni prostora za dodatno aktivnost. Morda je tako zato, ker na športne dejavnosti gledamo kot na prosti čas ali kot na nekaj, s čimer se nagradimo. Na ta način prosti čas nikoli ne pride na naš urnik, ker zanj preprosto zmanjka časa. Na telesno dejavnost bi morali torej gledati kot na obveznost, ki jo moramo nujno opraviti, kajti če je ne bomo, morda že jutri ne bomo mogli opraviti vseh drugih obveznosti. Kakovostno delo je namreč v veliki meri pogojeno z našim psihofizičnim zdravjem in dobro mentalno kondicijo, ki pa je žal ne moremo pridobiti s sedenjem pri računalniku.

Priložnost, da naredimo nekaj za svoje zdravje, nam je bila omogočena prvo soboto v septembru, ko smo se talumovci že dvajsetič zapored zbrali na našem Talumovem dnevu za zdravje. Upamo, da ste tisti, ki ste na rekreativnem dogodku manjkali, imeli tehten razlog (ste bili v tem času na delovnem mestu ali pa ste bili bolni), kajti s tem niste zamudili le prijetnega druženja, temveč ste predvsem zamudili priložnost, da naredite nekaj zase. Teh priložnosti nam Talum ponuja res veliko, a če jih ne boste zagrabili, jih bo nekega dne preprosto zmanjkalo. Ne zato, ker bi se Talum naveličal spodbujati, temveč zato, ker se bo vaše telo odločilo, da vas ima dovolj.

Ne smete mu zameriti, tudi telo je krvavo pod kožo. ▣

Talumov dan za zdravje dokaz naše vztrajnosti

Srečno in ZDRAVO. Na ZDRAVJE. Samo ZDRAV naj bo. Novoletno voščilo, zdravica, čestitka ob rojstvu. Veliko je situacij v vsakdanjem življenju, v katerih zaželimo drugim veliko mero ZDRAVJA. In vse prevečkrat se izkaže, da se teh besed niti ne zavedamo, dokler nas, naših bližnjih ali naših sodelavcev ne izda ravno ZDRAVJE. Prav zato je zelo pomembno, da na pomen ZDRAVJA vedno znova opozarjamo in za to tudi sistematično delamo.

Veseli in ponosni smo lahko, da v Talumu že dve desetletji dejavno opozarjamo na pomen zdravja, ki je temelj za dobro in uspešno življenje in delo tako posameznika kot organizacije. Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) poudarja, da je dobro zdravje bistveno za gospodarski in družbeni razvoj in ključna skrb v življenju vsakega posameznika, vseh družin in skupnosti. Slabo zdravje zapravlja potencialne, vodi v obup in izčrpa vire na vseh področjih. Svetovna zdravstvena organizacija zato vse spodbuja k dejavni skrbi za izboljšanje in varovanje lastnega zdravja.

Aktivnosti za zdravje Zdravo Talum, ki smo jih v skupini Talum kot spodbudo zaposlenim za večjo skrb za zdravje uvedli že leta 1998, so precej starejšega datuma kot zapis WHO, ki ga povzemam zgoraj. Kljub temu so že tedaj, ko smo jih uvedli, v celoti odsevale cilje organizacije, ki na svetovni ravni ljudi ozavešča o pomenu zdravja. Že pred 20 leti je v Talumu nastala preprosta formula: LASTNA SKRB + TALUM = ZDRAVJE. Od leta 2012 je skrb za zdravje zaposlenih vključena v strategijo družbe. Zadnja tri leta za promocijo aktivnosti za zdravje dodatno skrbijo Talumovi promotorji zdravja, naši ambasadorji dobre volje, ki tudi v deževnem dnevu, kakršna je bila letošnja prva septembrska sobota, poskrbijo za pozitivno energijo med udeleženci.

Letošnji 20. Talumov dan za zdravje je bil odličen dokaz naše vztrajnosti, pa tudi trme, trdoživosti, poguma in pripravljenosti na izzive časa pri uresničevanju naših skupnih ciljev. Vrednoti vztrajnost in zavzetost v naši lastni skrbi za zdravje še kako prideta v ospredje, zlasti pri tistih, ki se tega še posebej zavedamo in se aktivnosti za zdravje tudi udeležujemo. Mogoče se je sicer marsikateremu med nami preprosteje prepustiti iskanjem izgovorov, zakaj bi morda z dejavnostmi za zdravje začeli jutri in ne danes in zakaj se letos nismo pridružil sodelavcem na Talumovem dnevu za zdravje, ker morda dejavnosti niso primerne za nas.

Vesel sem, da nas je v Talumu veliko takih, ki smo iskanje izgovorov presegli. Še bolj vesel pa bom, ko nas bo še več dejavno skrbelo za svoje zdravje. Pa naj bo to v okviru naših sistematičnih aktivnosti za dolgoročno ohranjanje in krepitev telesnega in duševnega zdravja zaposlenih ali med svojim prostim časom. Talumovci imamo v primerjavi z zaposlenimi v drugih podjetjih veliko možnosti in priložnosti za udeležbo pri aktivnostih za krepitev zdravja, zato apeliram na vse, da to izkoristite. Še preden bi bili v to zaradi pomanjkanja zdravja prisiljeni.

Kmalu se nam obeta Evropski teden športa (23.–30. september), ki letos poteka pod sloganom #BEACTIVE. Evropejce spodbuja k redni telesni dejavnosti – ne glede na starost, izobrazbo ali telesno pripravljenost. Bodite dejavni tudi vi. Jaz pa vas že zdaj spodbujam, da se nam pridružite na 21. Talumovem dnevu za zdravje v septembru 2019, ker bomo tudi z aktivnostmi Zdravo Talum vztrajali še naprej.

Marko Drobnič,
predsednik uprave Taluma

»Letošnji 20. Talumov dan za zdravje je bil odličen dokaz naše vztrajnosti, pa tudi trme, trdoživosti, poguma in pripravljenosti na izzive časa pri uresničevanju naših skupnih ciljev.«

Objava v strokovni reviji JOM

NATAŠA VODUŠEK FRAS

Raziskave in razvoj so gonilo napredka v vseh korakih proizvodnje aluminija in njegovih izdelkov. Elektrolizni proces velja za energetsko intenziven, zato vse nas postavlja pred izziv, kako ta proces narediti snovno in energijsko učinkovitejši. V članku *Managing the Electrolysis Process by Integrating In Situ Measurements of the Bath's Properties*, ki je bil objavljen v priznani znanstveni reviji *The Journal of the Minerals, Metals & Materials Society (JOM)*, je sodelavec **Haris Salihagić Hrenko** iz PE Aluminij skupaj z Naravoslovnotehniško fakulteto iz Ljubljane raziskal razlike med vplivom *in situ* meritev lastnosti elektrolita in klasičnih meritev lastnosti elektrolita na tokovni izkoristek in stabilnost elektroliznega procesa. Posebej podrobno so analizirali kemijsko sestavo in temperaturo elektrolita, povprečno nestabilnost, povprečno želeno upornost in tokovni izkoristek. Ugotovili so, da so rezultati *in situ* meritev natančnejši v primerjavi z meritvami XRD. Razlika med izmerjeno vrednostjo prebitka AlF_3 lahko preseže 1,34 mas. %, kar je posledica priprave vzorca elektrolita za XRD. Zaradi povečanega števila meritev so dosegli znižanje temperature elektrolita (za 0,6 °C) in znižanje prebitka AlF_3 (za 0,46 mas. %). Z uporabo statistične metode Hotelling T^2 je bil dokazan vpliv integracije *in situ* meritev na znižanje temperature in prebitka AlF_3 .

Zaradi boljšega nadzora temperature in kemijske sestave elektrolita se je za 0,091 $\mu\Omega$ izboljšala stabilnost procesa. To je posledično pomenilo tudi zmanjšanje porabe enosmerne električne energije za 11,56 kWh/t aluminija, tokovni izkoristek pa se je povečal za 0,36 % (glede na primerjalno obdobje). □

Povzetek članka:

[//link.springer.com/article/10.1007/s11837-018-2999-5](https://link.springer.com/article/10.1007/s11837-018-2999-5)

Priznanje za vodjo službe za informatiko

NATAŠA VODUŠEK FRAS

FOTO: BENJAMIN VERDENIK

Na Brdu pri Kranju so v petek, 7. septembra 2018, podelili nagrado CIO leta, ki jo podeljujejo direktorjem ali vodjem informatike za izjemne dosežke na področju IKT menedžmenta. Med tri nominirane, ki jih je v predzadnjem krogu izbral strokovni odbor nagrade CIO leta, se je uvrstila vodja službe za informatiko Milica Pišek.

Strokovni odbor nagrade CIO leta je Milica Pišek med finalistke izbral, ker je služba za informatiko v Talumu, ki jo vodi od leta 2011, ključni nosilec uresničevanja digitalne strategije podjetja in uspešno izvaja informacijsko podporo raznoliki proizvodnji Taluma. Hkrati pa Milica Pišek svoje znanje uspešno predaja tako ključnim upravljavcem poslovnih procesov kot mlajšim članom svoje ekipe, pa tudi študentom, saj kot gostujoča predavateljica sodeluje z Ekonomsko-poslovno fakulteto v Mariboru. □

Virtualna resničnost

Talumovci boste lahko virtualno izkušnjo doživeli na 7. Dnevu inovativnosti

DANIJEL VRBNJAK
FOTO: PIXABAY

Več o delovanju VR očal
na spletni povezavi:

www.youtube.com/watch?v=9BBrfFvwH9k

Virtualno resničnost uvrščamo v področje digitalizacije, ki je ena izmed strateških usmeritev skupine Talum. Morda se povprečnemu človeku zdi virtualnost nekaj, kar je rezervirano za prihodnost, a ni tako, saj so tehnološko usmerjena podjetja v njej že prepoznala prednosti, ki jih prinaša. V nadaljevanju bomo zapisali, kaj je virtualna resničnost, kako deluje in za kaj vse je uporabna.

Kaj je virtualna resničnost?

Virtualna resničnost je tridimenzionalno, računalniško ustvarjeno okolje, ki ga lahko posameznik raziskuje in spreminja tako, da postane del virtualnega sveta ali pa ga celo spreminja. Vse to mu daje občutek, da je soustvarjalec virtualnega okolja in ima nad njim popoln nadzor.

Definicija virtualne resničnosti je izpeljana dobesedno. Virtualizacija je predstavljanje oziroma projiciranje določenega elementa, v tem primeru izmišljene resničnosti, ki je prikazana kot umetno ustvarjen svet. Zaradi iluzije izkušnje, ki jo projiciranje omogoča, dobimo občutek, da je projekcija realna.

Človek ima različna čutila

Svet spoznavamo s čuti in dojetjem. V šoli smo se naučili, da imamo pet čutov: okus, dotik, voh, vid in sluh.

Toda to so zgolj naši najbolj očitni čuti. Resnica je, da jih imamo ljudje veliko več, na primer tudi občutek za ravnotežje. Vsi občuteni doživljajji skupaj s posebnimi zaznavnimi informacijami, ki jih poustvarjajo naši možgani, zagotavljajo, da je pretok informacij iz okolja konkreten in bogat.

Izkušnja realnosti

Vse, kar vemo o naši realnosti, torej zaznavamo s čuti. Z drugimi besedami: izkušnja realnosti je kombinacija informacij iz okolja in dojetja teh informacij v možganih. Razumljiva je torej trditev, da če lahko čuti zaznavajo izmišljene informacije, se lahko spremenijo tudi dojetja. Če bi predstavili različico realnosti, ki je v resnici ni, bi jo lahko možgani dojeli kot popolnoma realno. Temu bi lahko rekli virtualna resničnost.

Kako deluje virtualna resničnost

Virtualno resničnost človeku predstavimo s pomočjo elektronskih naprav, največkrat je to povezava slušalk, projicirnih očal, vsesmerne tekalne steze in posebnih rokavic. Vsak del te kompilacije je potreben za simuliranje določenih čutov za dojetje iluzije kot realnosti.

To je veliko težje, kot zveni. Naši čuti in možgani so namreč razviti tako, da postrežejo z odlično sinhronizacijo in posredovano izkušnjo. Ko kar koli ni tako, kot bi moralo biti, to večinoma tudi zaznamo. Tukaj prideta na vrsto poglobitev in realizacija. Pomanjkljivosti, ki ločijo prepričljive oziroma prijetne izkušnje virtualne resničnosti od neskladnih ali neprijetnih, so delno tehnične in delno konceptualne. Zato mora tehnologija virtualne realnosti upoštevati tudi psihologijo človeka.

Človek ima 180-stopinjski zorni kot

Primerjajmo zorni kot človekovega očesa s filmskim projiciranjem. Kar človek vidi, navadno nima istega vidnega obsega, kot ga ima film. Ljudje imamo večinoma 180-stopinjski zorni kot, in čeprav se širine našega zaznavanja pogosto niti ne zavedamo, saj smo ves čas pozorni na celotno okolico, bi opazili, če bi je del manjkalo. Podobno se zgodi, če se tisto, kar vidimo in zaznava-

mo, ne sklada z občutkom za ravnotežje. V tem primeru nam postane slabo, kar se pogosto zgodi ljudem na ladji ali pri branju v premikajočem se avtomobilu.

Virtualna resničnost mora biti torej izvedena tako, da se kombinacija strojne in programske opreme ter človeškega dojetja popolnoma sklada. Na ta način dobimo želeni učinek – torej človekov občutek prisotnosti v nekem okolju.

Namen uporabe virtualne resničnosti

Virtualna resničnost je zahtevno področje, zato je za vse nas velik izziv. S tem izzivom se je vredno ukvarjati, saj gre za najbolj ambiciozno zastavljeno industrijo oziroma tržno nišo. Pomislimo samo na področje zabavne industrije, kamor spadajo tudi videoigre, in na filmsko industrijo – to sta področji, za kateri se bo potrošnik vedno zanimal in v tem poslu se obrača veliko denarja.

Področja uporabe

Virtualna resničnost se uporablja tudi na drugih področjih, kot so:

- arhitektura,
- šport,
- medicina,
- umetnost,
- turizem,
- izobraževanje.

To pa še zdaleč niso vsa področja, saj bo v prihodnosti virtualna resničnost tako razširjena, da jo bodo uporabljali prav na vseh področjih, ki si jih človek danes lahko zamisli. Virtualna resničnost lahko pripelje tudi do novih, zanimivih in razburljivih izumov in ugotovitev, ki bodo vplivali na naše vsakdanje življenje in dojetje tega življenja.

Pridobivanje realnih izkušenj

Pa še ene prednosti virtualne resničnosti ne smemo spregledati: virtualna izkušnja nam omogoča, da se brez posledic prepuščamo tveganjem in si tako pridobivamo realne izkušnje.

Očala za virtualno resničnost

Očala za virtualno resničnost (VR očala ali goggles) so na igralniško-zabaviščnem področju vse bolj priljubljena. So lažja in za nošenje udobnejša kot standardna naprava HMD in že vsebujejo marsikatero interaktivno funkcijo, kot je avdio, video in sledenje gibanju glave. Precej podobna so očalom za 3D prikaz, saj oboja delujejo po principu naprav HDM, kar jim omogočajo polarizirane leče, ki kažejo dve sliki. Naprednejše različice teh očal vsebujejo sistem za sledenje gibanju glave. Ta je priključen na računalnik, ki pošilja signale za nastavitve slike – s tem se videno sklada s premikanjem človeka. □

Obvladovanje dokumentov

v dokumentnem sistemu Business Connect (BC)

KRISTIAN LIPOVAC

Business Connect (BC), sistem za obvladovanje dokumentacije, v Talumu služi kot dobro orodje za obvladovanje dokumentacije procesov, ki so povezani z vhodno pošto, računi, pogodbami in delovnimi dokumenti, kot so poslovniki, organizacijski predpisi, navodila za delo ipd. In ravno slednjim smo v poletnih mesecih namenili nekaj več pozornosti.

V okviru usposabljanj, ki so bila organizirana v devetih terminih oziroma skupinah, je bilo usposobljenih 68 kolegov sodelavcev, ki pri svojem delu aktivno uporabljajo BC. Predstavljene so bile vsebine modula Delovni dokumenti, ki zajema iskanje veljavnih dokumentov, izdelavo dokumentov, pregledovanje njihove vsebine ter obvladovanje revizij in fizičnih kopij veljavnih dokumentov.

Sledil je praktični prikaz postopka ustvarjanja dokumentov in njihovega obvladovanja tako med postopkom ustvarjanja kot tudi že veljavnih dokumentov. Delo se je zaključilo z vnosom dokumenta vsakega udeleženca v sistem.

Usposabljanja so potekala v na novo opremljeni e-učilnici (309) v tretjem nadstropju upravne stavbe. Vsak udeleženec je na svojem računalniku pridobil praktično izkušnjo pri vseh postopkih in fazah obvladovanja dokumentov.

Z izmenjavo različnih mnenj, dilem in težav so bila usposabljanja zelo interaktivna, na večino vprašanj pa nam je s skupnimi močmi uspelo poiskati odgovore in dobre rešitve. □

OSOBNI KOLEDAR	OSOBNE ODNOSI	VLADOŠČE	DELOVNI DOKUMENTI (EOP, NEL)	MAJE DOKUMENTI
<ul style="list-style-type: none"> Imenik vnosni oči Kalende (2) 	<ul style="list-style-type: none"> ADN (1) ADP (1) ADP - manjša sprostitev (2) Malice (2) Malice (1) Nezaključeno (1) NK (1) Nobitne prijave (1) Organizacijske sheme (1) Poslovne zbirne kupce (8) Poslovne zbirne kupce (1) Spremljanje sprememb (2) <p>Vred: vsebine srazake</p>	<ul style="list-style-type: none"> Dvostranski tiskani Revoluciona pošta Vhodna pošta (1) Izhodna pošta Knjiga vhodne pošte Knjiga izhodne pošte Odjava pošte Tiskanje nalepk Povratnica Dvigni v odpadki Čistilniški ovagi 	<ul style="list-style-type: none"> Veljavni dokumenti Pretekle okrevanje Opisni (1) Opisni v pregledu Kartice dokumentov (1) Poročila Dokumenti po področjih ISO mape (2) Arhiv 	<ul style="list-style-type: none"> Maj priložni vhodni dokumenti (14) Maj preda (2) Maj lastni dokumenti (1, 8) Maj izhodni dokumenti
MAPE	AKTUALNO	URVIDACIJA	POGOBE	ANALITE
<ul style="list-style-type: none"> Mape (1, 3) Mape pogodi (1) Projektna mape (2) Mape poslovnih partnerjev Mape arhivskih dokumentov Projektni dokumenti 	<ul style="list-style-type: none"> Vrednosti ali nalogo (1) V podporo V podporo 	<ul style="list-style-type: none"> Vhodni računi (1) Mape vhodnih računov Za izjebnje Eksteritarni računi Zarjenski računi izdelki (1) Mape izdanih računov Odjava na izjebnje 	<ul style="list-style-type: none"> Priloga pogodi Register pogodi (1) 	<ul style="list-style-type: none"> Starje dokumentov Starje dok. brez rač. Izdani računi
TEST - VHOJNI RAČUNI	OKRANE	OSTALO		
<ul style="list-style-type: none"> Vhodni računi 	<ul style="list-style-type: none"> Po obvestitvi 	<ul style="list-style-type: none"> Ostali dokumenti (1, 7) 		

SLUŽBA ZA ODNOSI Z JAVNOSTMI

Sprehod skozi zgodovino

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Služba za odnose z javnostmi je v sodelovanju s PE Alumini in Službo za strateški razvoj oblikovala informacijsko tablo. Na njej smo predstavili zgodovino elektroliz A in B ter proces delovanja obstoječih elektroliz C1 in C2. Tablo smo postavili ob muzeju na prostem, ki je urejen v neposredni bližini elektrolize C. V njem si lahko ogledate stari elektrolizni peči s Söderbergovo tehnologijo, ki je danes ne uporabljamo več. Podatki na informativni tabli so zapisani v slovenskem in angleškem jeziku. V primeru poslovnega obiska jo je mogoče vključiti v predstavitev oziroma ogled Taluma. To je še eden izmed načinov, s katerimi ohranjamo bogato zgodovino in tradicijo naše tovarne. □

7. Dan inovativnosti v Talumu

Upam si!

TOMAŽ KVAS
FOTO: PIXABAY

V Talumu letos prirejamo že 7. Dan inovativnosti. Za »pravljico« sedmo izvedbo dogodka pa navdih nismo iskali v bajeslovju, ampak smo se raje spogledovali z naprednimi tehnologijami, kot je navidezna resničnost. Tema letošnjega natečaja Upam si! je bila nadgradnja procesov z digitalnimi tehnologijami, skladno s tem pa bomo gostili Iva Boscarola.

Ustanovitelju Pipistrela, podjetja, ki sodi med najinovativnejša evropska podjetja in razvija celo električna letala, digitalne tehnologije niso neznan-ka. V znamenju letenja bo celoten letošnji Dan inovativnosti. Kot vsako leto doslej pripravljamo za naše zaposlene več spremljajočih dogodkov, katerih rdeča nit je inovativnost. Vrhunec dneva bo letalsko obarvana osrednja prireditev s podelitvijo priznanj in nagrad Talumovim inovatorjem. Letos bo potekala v stari elektrolizni hali B. Poletite z nami! Pridružite se nam v četrtek, 20. septembra. Pa ne pozabite svoje letalske karte!

Program prireditve

9.00–11.30 Ustvarjalna delavnica za otroke

Kot vsako leto bomo tudi tokrat k nam povabili učence iz OŠ Kidričevo in OŠ Cirkovce na ustvarjalno delavnico. Potekala bo v šotoru pred jedilnico. Vrtela se bo okoli izdelave papirnatih letal in – kot se za Talum spodobi – tudi letal iz aluminijaste folije.

9.00–14.30 Polet v navidezni resničnosti in uporaba VR očal

Vsi zaposleni si boste lahko (na hodniku pred vstopom v jedilnico) nadeli očala za navidezno resničnost in se prepustili virtualnemu 360-stopinjskemu ogledu hale C, pa tudi bolj eksotičnim doživetjem, kot je vožnja na vlakcu smrti. Usedli se boste lahko tudi v pravi pravcati simulator podjetja Aereform in poleteli. Od 13. ure dalje bodo te virtualne dogodivščine na voljo v hali B.

14.30–16.30 Osrednja prireditev ob 7. Dnevu inovativnosti

Na osrednji prireditvi – letos bo v hali B – bomo nagradili sodelavce za njihov prispevek na področju inovativnosti. Osrednji gost bo Ivo Boscarol, ustanovitelj in direktor podjetja Pipistrel, inovator in vizionar brez dlake na jeziku. Prireditev bo popestril dinamični glasbeni nastop »beatboxerja« Zhige, kot se glasi umetniško ime Žige Žmavca. □

Tudi pri hrani smo lahko inovativni

BRIGITA AČIMOVIČ
FOTO: PIXABAY

Tudi letos se bo Dnevu inovativnosti v skupini Talum pridružila družba Vital, in to z malicami in postrežbo v slogu celotnega dneva. Rdeča nit dneva bosta aluminij in letalstvo. Prav zato bodo v imena malic vpletena imena različnih proizvajalcev turističnih ter športnih lahkih in ultralahkih letal iz različnih držav. Za imeni proizvajalcev pa se bo skrivala jed, značilna za državo ali območje, kjer ima sedež posamezni proizvajalec letal.

DIAMOND

Air Industries je avstrijski proizvajalec kompozitnih letal, ki deluje po vsem svetu. Diamond Group svojim strankam ponuja inovativne izdelke, storitve in znanje po vsem svetu na področjih splošnega letalstva, simulatorjev, daljinskega zaznavanja in informacijske tehnologije. Na sedežu v Wiener Neustadtu zaposlujejo več kot 500 sodelavcev in sodelavcev. Njihovi začetki segajo v leto 1981.

AEROSPOOL

je proizvajalec ultralahkih športnih letal Dynamic iz slovaškega mesta Prievidza. Leta 1990 so ga ustanovili člani aerokluba iz Prievidze.

ILJUŠIN

je ruski proizvajalec letal, katerega začetnik je Sergej Vladimirovič Iljušin. Biro Iljušin so ustanovili v času Sovjetske zveze leta 1933.

BOEING

Company je ameriška večnacionalna korporacija, ki načrtuje, proizvaja in po vsem svetu prodaja letala, rotorje, rakete, satelite in rakete. Boeing je eden največjih proizvajalcev letal na svetu. Ustanovil ga je William Boeing 15. julija 1916. Družba ima sedež v Chicagu v Illinoisu. Leta 2016 je zabeležila 94,6 milijarde dolarjev prodaje.

EMBRAER

(Empresa Brasileira de Aeronáutica) je brazilski letalski konglomerat, ki proizvaja komercialna, vojaška in poslovna letala. Leta 1969 so ga na večletno željo brazilске vlade ustanovili kot vladno podjetje. Prvo letalo družbe je bil turbopropellerski Embraer EMB 110 Bandeirante. Embraer je dobil veliko dovoljenj za licenčno proizvodnjo letal, npr. za Piper. Leta 1994 se je družba privatizirala.

AIRBUS

je evropski proizvajalec reaktivnih potniških letal, sicer pa podružnica evropskega obrambnega koncerna EADS (European Aeronautic Defence and Space Company). Sedež ima v Blagnacu blizu Toulousea v Franciji. Airbus je prvi proizvajalec, ki je uvedel sistem fly-by-wire, in to v potniško letalo A320. Proizvaja letala od najmanjšega A318 s 132 sedeži do superjumba, dvanadstropnega A380 z 853 sedeži. Z ameriškim konkurentom Boeingom si približno enakomerno delita trg velikih potniških letal.

PIPISTREL

je vodilni svetovni proizvajalec ultralahkih motorno-jadralnih letal in jadralnih letal s pomožnim motorjem. Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1987. Več o podjetju in njegovem nadaljnjem razvoju boste lahko izvedeli na Dnevu inovativnosti v hali B.

Ker smo bili tudi letos pri opisu jedilnika za mesec september za četrtek, 20. septembra, nekoliko skrivnostni, vam zaradi lažje izbire malice za Dan inovativnosti tokrat predstavljamo podrobnejši meni:

DNEVNA JUHA:

DIAMOND Avstrija (goveja juha z jetrnimi cmoki)

TOPLA MALICA:

AIRBUS Francija (Coq au vin oziroma petelin/piščanec z vinom in prilogo iz riža)

HLADNA MALICA:

BOEING ZDA (cheeseburger)

DIETNA MALICA:

ILJUŠIN Rusija (zrezek Stroganov s kruhovo rezino)

SADNA MALICA:

EMBRAER Brazilija (sadje s pridihom eksotike)

SOLATNI KROŽNIK:

AEROSPOOL Slovaška (solata po slovaško)

SLADICA:

PIPISTREL Slovenija (prekmurska gibanica)

Ekipa družbe Vital vam želi dober tek.

Proces visokotlačnega litja

GREGOR NOVAK

FOTO: ARHIV PE ULITKI

Tlačno litje je danes ena najhitreje razvijajočih se industrijskih aplikacij.

Proces litja

V osnovi poteka litje tako, da zlitino stalimo in jo vlijemo v ulivno komoro. V orodju, ki ima obliko končnega izdelka, se nato zlitina strdi in obdrži svojo obliko. Poznamo dva postopka litja, in sicer:

- litje v enkratne in
- litje v trajne forme.

Litje v trajne forme

Pri litju v trajne forme, ki je namenjeno serijskemu litju, poznamo več podvrst. Tako je lahko litje:

- tlačno,
- centrifugalno ali
- kontinuirno.

Tlačno litje

Pri tlačnem litju imamo orodje, ki ima trajno formo, saj je narejeno iz orodnega jekla in ima poleg gravure z obliko ulitka še livni kanal (dolivek) in oddušne kanale. Orodje je dvodelno, da lahko ulitek, potem ko se ohladi, vzamemo iz forme.

Visokotlačno litje

Ulitki se pri visokotlačnem litju izdelujejo na tako imenovanih visokotlačnih celicah (gre za avtomatiziran proces). Celica je sestavljena iz različnih naprav in procesov, ki se med seboj izmenjujejo po določenem vrstnem redu.

Priprava taline

Proces se začne s pripravo taline. Talina se pripravi v talilni peči in se po postopku čiščenja pripelje v »dozirno-vzdrževalno peč«. Peč, ki deluje po principu ustvarjanja nadtlaka, po dozirnem sistemu med procesom litja dovaja določeno količino taline v orodje. Količina taline je predpisana za vsak posamezen ulitek.

Proces mazanja

Prvi pravi proces, ki poteka na livarskem stroju, je proces mazanja. Pri tem procesu mazalna glava (mazalni sistem) skozi specialne ventile pod visokim tlakom spušča premaz na orodje. Mazanje je eden pomembnejših dejavnikov v procesu izdelave visokotlačnih ulitkov. Mazanje orodja ima več funkcij. Prvi pogoj, ki mu mora mazanje gravure zadostiti, je ustvarjanje mikrofilma med gravuro in ulitkom, kar nam omogoča, da ulitek vzamemo iz orodja, ne da bi se talina prijela na orodje. Drugi pogoj, ki nam omogoča kakovostne izdelke in zmanjšuje možnosti nastanka določenih napak na ulitkih, je hlajenje gravure s pomočjo mazalnega sistema. Orodje se premazuje z različnimi mediji in po različnih postopkih, kot so vodotopni premazi, mikro mazanje z oljem, elektrostatično premazovanje.

Tri faze litja

Proces litja se začne, ko talino vlijemo v ulivno komoro, in je razdeljen na tri faze.

- Prva faza pomeni počasen hod bata, da talina zapolni tlačno komoro in doseže ulivno režo. Začne se s pospeševanjem bata do določene hitrosti. Hitrosti bata v prvi fazi se gibljejo med 0,2 m/s in 0,5 m/s.
- Druga faza tlačnega litja je polnjenje gravure. Hitrosti bata v drugi fazi so precej višje kot v prvi fazi in se gibljejo med 2,00 m/s in 5,50 m/s.
- Tretja faza je faza, v kateri se talina dodatno stiska. Namen dodatnega stiskanja je zapolnitev skrčka taline pri ohlajanju. Faza nastopi po koncu druge faze, po zaustavitvi bata. Tlaki v tretji fazi dosegajo tudi do 1500 barov.

Strjevanje

Končani tretji oziroma zadnji fazi litja sledi strjevanje. Med odpiranjem orodja livni bat porine odlitek na pomično stran orodja, tam pa ga izmetalniki porinejo iz gravure. Odvzem ulitka se opravi z robotom. Robot vzame ulitek in ga nato ohladi v hladilnem bazenu ter ga odloži na obrezilno orodje, ki je vpeto na obrezilno stiskalnico. Ko ulitki na stroju pridejo iz obrezilnega orodja, v katerem se odstranijo dolivek in oddušniki, jih livar pregleda in zloži v palete.

Celoten cikel litja lahko traja od 30 do 150 sekund, odvisno od teže ulitka in števila gnezd. Visokotlačni stroji se razlikujejo po zapiralni sili, ki je lahko od 50 ton in vse do 4800 ton. Na 4800-tonskem stroju se lahko odlije celotno ohišje vrat za avtomobile.

Tlačno litje ima številne prednosti v primerjavi z nekaterimi drugimi tehnologijami litja (namenjeno je predvsem za množično proizvodnjo):

- s procesom tlačnega litja lahko dobimo izdelke zahtevnejših oblik, ki imajo manjša tolerančna območja v primerjavi s proizvodi drugih izdelovalnih postopkov;

- proizvodnja tlačnih ulitkov teče z visoko frekvenco;
- ulitki imajo mnogo tanjše stene od ulitkov, narejenih z drugimi postopki ulivanja;
- tlačno litje zagotavlja izdelke, ki so vzdržljivi, dimenzijsko stabilni in imajo videz in občutek kakovosti;
- tlačna orodja lahko naredijo več tisoč identičnih ulitkov v predpisanih tolerancah, preden je potrebno dodatno popravilo orodja;
- površina ulitka je lepša kot pri večini vrst litja;
- vložke drugih kovin in tudi nekaterih nekovin lahko vstavimo v orodje in jih oblijemo;
- odpornost proti koroziji pri tlačnih ulitkih variira od dobre do zelo velike;
- tlačni ulitki vsebujejo več funkcij v enem delu z zapleteno obliko.

V Talumu, PE Ulitki, smo leta 2016 kupili in zagnali prvi dve visokotlačni livni celici z zapiralno silo 1050 in 1400 ton. Tako smo gravitacijsko in nizkotlačno tehnologijo nadgradili še s tehnologijo visokotlačnega litja. Zdaj pa že inštaliramo tudi tretji tlačnolivni stroj velikosti 1800 ton.

Celica je sestavljena iz tlačnolivnega stroja proizvajalca Bühler, dozirnolivne peči proizvajalca Striko, odjemalnega robota Kuka, obrezilne stiskalnice znamke Diesse Presse in Weko ter temperirne naprave znamke Robamat. Celica je popolnoma avtomatizirana in nadgrajena s sistemom za hitro vpetje orodja in izmetalnih drogov, kar nam omogoča optimalne čase menjave orodij. Letos bomo tehnologijo nadgradili s sistemom vakuumskega in mikro mazanja (minimalni nanos ločilnega sredstva), z namenom, da bi optimirali čase litja. Le tako smo lahko v koraku z novimi smernicami – litje strukturnih delov, razvoj materialov z večjimi zahtevami (raztezek).

Trenutno proizvajamo ulitke za KTM, VW in Mercedes, v razvojni fazi pa pripravljamo orodja za Wabco, Vibracoustic in BMW. □

»Po upokojitvi bosta na vrsti literatura in gledališče«

Pogovor z Antonom Zelenikom

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: STANKO KOZEL

Moj tokratni sogovornik je Anton Zelenik, sodelavec iz družbe PE Rondelice, ki je v Talumu zaposlen že od leta 1979 in se bo drugo leto upokojil. Ko sem Antona povprašala o njegovih začetkih v Talumu, me je odgovor presenetil. Verjemite, tudi vas bo.

Prvo srečanje s tovarno

Njegovo prvo srečanje s Talumom se je zgodilo leta 1964, ko je kot petletni mulček dobil priložnost, da si поблиže pogleda, kaj se skriva za ograjo tovarne. Dva soseda in sorodnik so bili zaposleni v tovarni in so o njej tudi veliko razlagali, kar je vzbudilo Antonovo radovednost. Sosed ga je nekega dne vzel s seboj v »fabriko« in Anton se obiska spominja takole: »Ne spomnim se, kje smo hodili in kaj vse smo si ogledali, mi je pa na to dogodivščino v spominu ostal dimnik, ki se je takrat še dvigoval nad tovarno. Vsi vemo, da so ga kasneje porušili. To je bil za vse nas zelo čustven dogodek, saj smo se z leti nanj navezali.«

Kot otrok je sanjaril o poklicu pilota

Kot otrok je Anton sanjaril o poklicu pilota. Nad letali se je navdušil, ko je katero preletelo njihov kraj. To so bila letala, ki so vzletala na letališču v Moškanjcih. Anton ni postal pilot, je pa pred zaposlitvijo veliko prostega časa preživel na letališču v Moškanjcih in opravil teoretični izpit za padalca. Žal pa se mu tudi ta želja naposled ni uresničila, saj so vmes prišli nepredvideni dogodki.

Prva generacija kvalificiranih livarjev

V osmem razredu osnovne šole je v razred prišel predstavnik Taluma in učencem razložil o možnosti zaposlitve v tovarni. Že takrat se je Anton odločil, da se bo izšolal za livarja, in bil je v prvi generaciji mladih, ki so si pridobili kvalifikacijo za ta poklic. Pred tem namreč ni bilo programa, v katerem bi se mladi lahko šolali za livarja. »Šola je bila na Teznem v Mariboru in prvi letnik je bil splošen, kar pomeni, da smo vsi pridobivali zanje s področja kovinarstva, šele v drugem in tretjem letniku pa smo se ločili glede na izbrani program. Naš predavatelj je delal v Mariborski livarni in njegovo znanje ni bilo primerljivo s prakso v Talumu, saj je litje aluminija v praksi potekalo povsem drugače.«

Talumov štipendist

Anton je bil Talumov štipendist in vedel je, da se bo po zaključku šolanja kot livar zaposlil v tovarni. Prav zaradi tega je že med šolanjem z veseljem hodil v tovarno in si na ta način pridobil veliko praktičnega znanja. »V času moje prakse so v stari livarni ulivali 5- in 25-kilogramske hlebčke, drogove in brane. Zlaganje hlebčkov ni bilo enostavno, saj so bili težki in vroči. Znati si jih moral tudi pravilno zložiti, da je bil vez stabilen.« Za Antona in druge mladce, ki na področju livarstva niso imeli izkušenj, je bilo najtežje opravilo ulivanja hlebčkov, saj je bilo pri tem treba pokazati kar veliko znanja in spretnosti. »Vroč aluminij je tekkel po žlebu proti kokilam. Nad kokilami je bila posebna naprava, ki se je vrtela in iz katere je nato aluminij tekkel v kokilo. Ta naprava se je pogosto zamašila, in če je nisi pravočasno očistil, je vroč aluminij stekel po tleh. Tla ob peči so bila pogosto mokra in v stiku z vročim aluminijem so nastale manjše eksplozije.«

Razposajeni mladci

Mladci, ki so v Talum prihajali na prakso, so bili tudi navihani. »Včasih se je zgodilo, da nam ni uspelo s traku sproti pobrati vseh hlebčkov in so morali prekiniti litje.« Leta 1979 je Anton v Talumu začel delati kot pripravnik. Tedaj je bila v Talumu livarna tam, kjer sta danes PE Ulitki in družba Talum Inštitut. Kasneje so začeli na območju današnje PE Rondelice graditi novo livarno. »Sprševali smo se, zakaj so novo livarno zgradili tako daleč stran od stare livarne. Takrat Talum namreč še ni bil videti tako kot danes. Ni še bilo elektrolize C.«

Posluževanje livarske peči 6F

Anton je v stari livarni pogosto delal tudi pri peči z oznako 6F. V tej peči se je ulivala silicijeva legura. »Najprej sem moral iti v skladišče silicija in ga pripeljati pred peč, nato pa sem ga z lopato metal skozi ozka vrata peči. Delo je bilo zelo naporno in moral si biti pazljiv, da si silicij metal dovolj globoko v peč. V nasprotnem primeru se ga je namreč preveč nabralo tik ob vratih peči in nisi imel prostora, kamor bi lahko naložil preostanek materiala.«

Zaposlitev v novi livarni

Anton je začel delati v stari livarni, vendar je takrat že rasla nova. V njej je začel delati leta 1982. Pred obratovanjem nove livarne je šla ekipa livarjev – med njimi je bil tudi Anton – na usposabljanje v Francijo. Tam so bili kar 14 dni in se seznanili z eno izmed francoskih livarn in litjem širokega traku.

Tudi pri nas bo nekoč tako

»Livarna v Franciji nas je navdušila – predvsem čistoča, svetlost proizvodnih hal in barvitost. Čudili smo se, saj so bile ograje v livarni pobarvane v rumeno barvo. V naši stari livarni tega nismo bili navajeni, saj je bilo vse črno in temačno. Pogovarjali smo se, da bo tudi pri nas livarna nekoč tako urejena – in danes je res tako!«

Nova tehnologija in izzivi

V novi livarni (današnja PE Rondelice) so lili žico, ozki in široki trak. Žice danes v PE Rondelice ne lijejo več, tudi širokega traku ne. »Za vse nas je bila to povsem nova tehnologija, ki je še nismo obvladali. Vse znanje, ki ga imamo danes, smo si pridobili sami pri delu in z izkušnjami. Danes bi bilo nepredstavljivo, če vam bi zaupal, s kakšnimi izzivi vse smo se srečevali. No, naj vam zapam vsaj en pripetljaj, ki se mu danes lahko smejimo.«

Pripetljaj z žico

Nekoč je zraven današnje PE Rondelice stala jedilnica, v kateri so zaposleni malicali. Ko je bila proizvodnja žice stabilna, so se sodelavci livarji odpravili na malico, navadno pa ta odmor ni trajal prav dolgo, saj se je iz hale oglašila sirena, kar je pomenilo, da je na liniji nekaj narobe. »Ko smo zaslišali sireno, smo vstali od mize in se nemudoma odpravili nazaj na delovno mesto. Sodelavci iz drugih obratov so nas začudeno gledali, saj niso vedeli, kaj se dogaja. Pri litju žice se je ta začela kopičiti med livnim kolesom in zastojem v valjarni, zato smo jo morali spriti odstranjevati, dokler valjarne niso popravili. Nekoč je trak na liniji tekkel s hitrostjo 4,5 metra na minuto, danes pa je ta hitrost 9 metrov na minuto, kar je bilo za tisti čas nepredstavljivo.«

Resnica osvobaja

Anton Zelenik je danes zaposlen v PE Rondelice in opravlja naloge vodje del pri ulivanju aluminija. V njegovi ekipi je trenutno sedem sodelavcev. »Pri sodelavcih najbolj cenim odkritost. Človek si mora znati priznati, kadar kaj naredi narobe, saj na tem temeljita zaupanje in spoštovanje. Pri delu ni prostora za zamere.«

Ukvarjal se bom z literaturo in gledališčem

Nekoč je Anton zelo veliko bral, kasneje pa je zaradi službenih in družinskih obveznosti branje zanemaril. Ukvarjal se je tudi z amaterskim gledališčem in v lepem spominu so mu ostale gledališke predstave, ki so jih uprizorili v ptujskem gledališču za vse zaposlene v družbah skupine Talum. Po upokojitvi bi se rad znova posvetil knjigam in gledališkim uprizoritvam ter vino-gradu. Želimo mu, da čim bolj izkoristi obdobje, ki je pred njim, že zdaj pa se veselimo tudi vabila na katero izmed gledaliških predstav. □

Leon Vidovič

vodja Servisnega vzdrževanja

Ko slišimo besedo remont, takoj pomislimo na to, da je nekaj treba popraviti, zamenjati, obnoviti. Na kaj pa pomislite vi?

Leon Vidovič

S tem se srečujem praktično vsak mesec, tako da je to za nas običajna zadeva. Odvisno je le, za kako obsežen remont gre.

Ivan Ogrinc

Remonti so sestavni del našega procesa, ki pa praviloma v kratkem in skrbno načrtovanem obdobju pomenijo popolno osredotočenost na izvedbo del. Aktivnosti, ki potekajo, so: organizacija izvedbe, iskanje dodatnih delavcev kot pomoč pri posameznih delih, priprava na način dela, zagotavljanje ustreznega orodja in materiala in podobno.

Kaj vse je treba načrtovati pri pripravi in izvedbi remontov (ljudje, finančni viri, rezervni deli, zunanji, izvajalci ...)?

Leon Vidovič

Remont je posledica stanja nekega stroja, naprave ali proizvodne linije. Naslednji korak pomeni prepoznati potreben obseg del in oceniti strošek izvedbe. Sem spadajo ekipa, ki bo izvajala remont, nadomestni deli in potrebna podpora zunanjih akterjev. So pa remont, za katere je obseg del določen vnaprej. V takšnih primerih gre predvsem za to, da se določeni sklopi v času remonta samo zamenjajo, vendar je treba te sklope pripraviti že pred izvedbo remonta in tudi še potem. Tako dela v delavnici, povezana z določenim remontom, potekajo že pred izvedbo in še kar nekaj časa po že ponovno zagnani proizvodnji.

Ivan Ogrinc

Zagotovo vse od naštetega. Praviloma nimamo dovolj lastnih človeških virov za izvedbo predvidenega obsega del, zato je treba nekako »zakrpati to luknjo«. Rezervne dele običajno priskrbijo sodelavci za tehnološko pripravo na posameznih področjih vzdrževanja, drugo pa mi sami. Termiski plan je skrbno načrtovan in se ga je seveda treba držati tudi za ceno dela preko rednega delovnega časa in dela med vikendi.

V čem je razlika med rednimi, letnimi, obdobjnimi, generalnimi, izrednimi remontami?

Leon Vidovič

Remonti so lahko zelo različni glede na obseg del in čas, namenjen izvedbi. Vsak remont, na katerega se lahko pripraviš, je boljši kot izredni. Slednji je praviloma posledica izredne odpovedi katere od komponent. Takrat gre za nenačrtovani zastoj proizvodnje, to pa pomeni veliko težavo za proizvodnjo in za izvajalca remonta. Letni remont je takšen, da se nanj pripravimo in izvedba poteka brez večjih zapletov. Generalni remont, pa tudi izvedba običajno traja bistveno dlje kot pri drugih remontih.

Ivan Ogrinc

Menim, da se je na vse našete remonte treba maksimalno dobro pripraviti, razlika pa je v obsegu del, zahtevnosti, času ... Je pa res, da so izredni remont, lahko zahtevnejši, saj je čas, namenjen zanje, krajši, razmere za delo pa običajno težje, saj ni časa za popolne zaustavitve naprav, na katerih dela potekajo. Specifično je to predvsem za vse peči, v katerih je tekoči aluminij in pri katerih je ob takšni vrsti remonta marsikaj treba postoriti tudi med obratovanjem.

Na kakšen način se vaša ekipa pripravi na primer na redni letni remont naprav oziroma objektov?

Leon Vidovič

Kot sem že omenil, je remont posledica stanja neke naprave. Zato je treba naprave dobro poznati in spremljati delovanje ves čas obratovanja. Na podlagi zbranih podatkov poskušamo predvideti čas in obseg remonta. Ekipo za izvedbo remonta sestavimo glede na predvidena dela. Od obsega je odvisno, ali postavimo vodjo izvedbe remonta ali pa določimo vodje del v posamezni skupini. Ekipa mora biti sestavljena tako, da bo delo nemoteno teklo. Izvesti je treba tudi izobraževanje, da se ekipa seznaní z obsegom in namenom remonta. Pri vsakem delu obstajajo določena tveganja za zdravje in varnost. Tega se lotevamo tako, da poskušamo ta tveganja prepoznati in se pravilno opremimo za izvedbo. Potem je tu še prerazporeditev delovnega časa ali delo preko polnega delovnega časa. Na to je treba ekipe pripraviti in se dogovoriti vnaprej. Ljudje smo zelo različni. Za nekatere je pomembno, da vse poteka po vnaprej dogovorjenem scenariju, drugi se prav dobro znajdejo v nepredvidenih situacijah in jim to pomeni izziv.

Ivan Ogrinc

Priprava na redni letni remont naprav kjer koli v skupini Talum je na našem področju, v Strojnem vzdrževanju, glede na izkušnje, ki jih imamo, dokaj ustaljena in predvidljiva, vendar pa je treba upoštevati tudi želje naročnikov. Z vodji vzdrževanja v posameznih PE vse to usklajujemo brez večjih zapletov, saj vsi razmišljamo le o tem, kako čim boljše izvesti planirana dela.

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: STANKO KOZEL

Poletni meseci niso samo čas dopustov, temveč je to tudi obdobje, ki ga sodelavci iz družbe Talum Servis in inženiring namenijo za vsakoletne remonte, ki so nujni, da lahko proizvodni procesi tečejo nemoteno. K tokratnemu pogovoru za časopis Aluminij smo povabili sodelavko Danico Marolt ter sodelavca Ivana Ogrinca in Leona Vidoviča, ki so zadolženi za remont vsak na svojem področju. V tokratni številki časopisa bomo predstavili oba sodelavca, sodelavko Danico Marolt pa bomo predstavili v prihodnji številki, saj je bila tedaj, ko je sestavek nastajal, odsotna.

Kaj je pri pripravi in izvedbi določenega remonta največji izziv?

Leon Vidovič

Razen pri generalnem remontu je najteže oceniti obseg del. Vedno se kaj »odkrije« med izvajanjem remonta in takrat se je treba pravilno odzvati, da je vse končano v predvidenem roku in da bo naprava po izvedbi remonta zanesljivo delovala do naslednjega takega posega.

Ivan Ogrinc

Izzivov je pri pripravi remontov vedno veliko, drži pa dejstvo, da je treba tudi navidezno nepomembne stvari opredeliti čim bolj natančno, da je kasneje izvedba popravila boljša in učinkovitejša.

Kako usklajujete redno delo in recimo izredni remont (dogodek, ki ni bil načrtovan)?

Leon Vidovič

Naše delo je takšno, da prihaja do nepredvidenih situacij, in tega se je treba zavedati, preden podpišeš pogodbo o zaposlitvi. Na to opozorimo vsakega novozaposlenega. Pri izrednem remontu je treba na hitro sestaviti ekipo in takrat ne moreš računati na vsakega posameznika. Ekipo sestaviš, vodja del naredi hitro oceno tveganja in dela se začnejo. Druga dela poskušamo takrat podrediti trenutni situaciji.

Ivan Ogrinc

Zagotovo vsak nenačrtovan dogodek pomeni motnjo v procesu. Seveda smo v družbi Talum Servis in inženiring oziroma v Strojnem vzdrževanju na to že navajeni, saj so takšni dogodki kar pogosti in jih zato mogoče malo lažje sprejemamo kot v okoljih, kjer je tega manj. Pomeni pa hitro in seveda kakovostno izvedbo teh del, hkrati pa usklajevanje že predvidenih terminov z naročniki, ki smo jim kakšen izdelek oziroma popravilo že obljubili in ga zaradi takšnega dogodka ne bomo izvedli v dogovorjenem roku. V veliki meri naletimo na razumevanje.

Kakšen je pomen usposobljenosti lastne ekipe in sodelovanja z drugimi ekipami v podjetju ali celo zunanji sodelavci in podizvajalci?

Leon Vidovič

Ustrezno usposobljena ekipa je osnova – pri tem se vse začne. Vsak posameznik ima neke posebne sposobnosti in znanja. V bistvu je treba samo pravilno sestaviti ekipe in stvari bodo potekale tako, kot je treba. Sodelovanje med ekipami je vedno prisotno. Pogosto je na delu več ekip istočasno. V času planiranja se je treba tega zavedati in zadeve uskladiti. Nekatera dela si morajo slediti po točno določenem zaporedju in takrat je pomembno, da vsak svoje naredi v predvidenem roku. Ni pa zmeraj lahko, zato je potrebnega veliko prilagajanja in dogovarjanja med potekom remonta.

Ivan Ogrinc

Usposobljenost je seveda velikega pomena za kakovostno in pravočasno opravljeno stori-

tev. Mislim, da imamo kakovostne, izkušene in usposobljene ekipe, seveda pa je pravi pokazatelj tega zadovoljstvo naših naročnikov oziroma kupcev. Pri vsem tem so ključni ljudje – za svojo ekipo moram reči, da je odlična, in na to sem seveda zelo ponosen!

Največji, najtežji oziroma najzahtevnejši remont, pri katerem ste sodelovali oziroma ste ga vodili?

Leon Vidovič

Remonti so zelo različni. Najbolj ti ostane v spominu kak obsežnejši generalni remont. Eden takšnih je zagotovo bil tisti, ko smo obnavljali starejše žerjave v elektrolizi C. Po svoje zanimivi so tudi generalni remonts livnih strojev za zunanje naročnike. To je še poseben izziv, saj ne narediš samo klasičnega remonta, temveč stroje posodobiš in dogradiš.

Ivan Ogrinc

Izpostavljaj ne bi nobenega. Vsak je po svoje zahteven, pa naj bo to na videz čisto enostaven poseg ali pa remont, pri katerem je potrebno usklajeno sodelovanje več področij vzdrževanja v družbi Talum Servis in inženiring.

Na kakšen način poskrbite za svoj lastni »remont«?

Leon Vidovič

Tako kot je pomembno eno, je tudi drugo. Dopust je treba kakovostno preživeti in se aktivno sprostiti. Tudi kak podaljšan konec tedna zna priti zelo prav.

Ivan Ogrinc

Da nadaljujem v stilu remontov: ne bi rekel, da sem se že kdaj resno »remontiral«, je pa večinoma šlo na srečo za nekaj manjših izrednih remontov, ki jih seveda nisem sam izvajal – pa tudi moja ekipa ne (smeh). So pa bili dokaj uspešni, saj kakih večjih težav in posledic nimam. Drži pa, da rad poskrbim za preventivno vzdrževanje telesa, in mogoče je tudi to razlog, da ne prihaja do izrednih dogodkov (poškodb, nerodnosti, poškodb zaradi nerodnosti ...). Zase menim, da sem bolj družaben tip človeka, ki zna motivirati ljudi okrog sebe in jih pritegniti k kakršni koli dejavnosti, pa naj gre za take na službenem področju ali v prostem času. Vse te dejavnosti pa morajo biti z razlogom, da prispevajo k zdravju, dobremu počutju in dobrim medsebojnim odnosom. Na ta način človek lažje premaguje vsakodnevne bolj ali manj stresne situacije bodisi v službi bodisi doma. Če sem pri tem uspešen, pa naj presodijo drugi. Želim si, da bi čas za moj generalni remont prišel čim kasneje.

Prepričan sem, da z vsaj malo prilagajanja in pripravljenosti sprejemati kompromise skupaj zmoremo vse! ■

A photograph of a man with white hair, wearing a dark blue and grey work jacket, leaning forward in a workshop. He is looking directly at the camera with a slight smile. In the background, a large white machine with the word "MEBA" in orange letters is visible. The workshop is filled with various metal parts and machinery.

MEBA

Ivan Ogrinc

vodja Strojnega vzdrževanja

Navezan sem na domače okolje

Matic Marinič, Talum Inštitut

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: STANKO KOZEL

Že v srednji šoli je bila kemija med vsemi predmeti zame najbolj zanimiva, ležali pa sta mi tudi matematika in fizika. Po zaključku gimnazije sem se odločil za študij na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo, ko sem končal tudi to, pa sem se ukvarjal z iskanjem zaposlitve. Želel sem si ostati v domačem okolju in se zaposliti v podjetju, ki bi mi nudilo stabilnost. V Kidričevem sem si namreč ustvaril dom, imam pa tudi majhnega otroka, tako da mi je materialna varnost ta trenutek zelo pomembna.

V času iskanja zaposlitve mi je bilo žal, da nisem izkoristil vseh možnosti, ki jih je mladim ponujal Talum. Če ne bi zamudil roka za prijavo, bi si morda kot odličen učenec lahko pridobil štipendijo in tako bi imel po končanem študiju tudi zaposlitev.

V Talumu pa sem se želel zaposliti tudi zaradi tradicije – dedek, oče in še drugi sorodniki so bili namreč vsi po vrsti talumovci in tudi sam sem si želel nekoč postati talumovec. Poslal sem kar nekaj prošenj za zaposlitev in slednjič se mi je želja le uresničila, saj so me povabili na razgovor v Talum in bil sem med izbranimi. Pred tremi leti sem se tako zaposlil v družbi Talum Inštitut. Zadolžen sem za področje emisij. Od vsega začetka je moj mentor Marjan Pilinger, ki je tik pred upokojitvijo, zato name prenaša svoje znanje in izkušnje. Kljub generacijski razliki se z Marjanom odlično razumeva in drug drugemu pomagava, jaz njemu pri stvareh, ki so povezane z računalnikom, on pa ima ogromno praktičnega znanja in izkušenj.

Svoj delovni dan težko opišem, saj dan ni enak dnevu – vse je odvisno od tega, v kateri fazi je posamezno naročilo, ki ga mora naša ekipa realizirati. Kot sem že zapisal, sem odgovoren za izvajanje okoljskih monitoringov na področju emisij. To pomeni, da sem prisoten v fazi usklajevanja podrobnosti z naročnikom, izdelave načrta izvedbe meritev, pri meritvah in pri pisanju končnega poročila. Naloge so torej zelo raznolike in postopek, ki sem ga opisal, se ne zaključi v enem dnevu, temveč traja dalje časa. Delo je v veliki meri terensko in dinamično, kar mi zelo ustreza. Pri merjenju emisij na terenu moraš biti tudi zelo iznajdljiv in prilagodljiv. Imamo no-tranje in zunanje naročnike, za katere izvajamo storitev merjenja emisij. Ukvarjam se tudi s kalibracijo aparatov, ki se uporabljajo v Talumu. Za aparat, ki je ustrezno kalibriran, se izda certifikat. Če bi vse aparate za izvajanje meritev pošiljali v kalibriranje zunanjim izvajalcem, bi bil to za Talum velik strošek. Seveda nas podrobno preverjajo tudi zunanji presojevalci.

Vstajam ob 5.45 zjutraj in s partnerko najprej poskrbiva za otroka, da pride pravočasno v vrtec, nato pa se tudi sama odpraviva v službo. Na delovnem mestu sem običajno ob 7. uri. Sodelavci zjutraj skupaj spijemo čaj in poklepetamo, nato pa se vsak loti svojega dela. Navadno najprej pregledam elektronska sporočila, nato pa sledijo vsakdanje obveznosti.

Z delom in z odnosi s sodelavci sem zelo zadovoljen. Vesel sem tudi tega, da sem po dveh letih dela dobil pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas. To mi veliko pomeni. ▣

20. Talumov dan za zdravje

KADROVSKA SLUŽBA IN SLUŽBA ZA ODNOS Z JAVNOSTMI

FOTO: STANKO KOZEL, NATAŠA VODUŠEK FRAS, ALEKSANDRA JELUŠIČ

Prva sobota v septembru je že dve desetletji rezervirana za Talumov dan za zdravje. V soboto, 1. septembra 2018, smo se tako talumovci zbrali že na 20. Talumovem dnevu za zdravje. Pohoda, kolesarjenja na krajši in daljši trasi, spoznavanja konj in jahanja, plavanja in različnih športnih dejavnosti v Športni dvorani Kidričevo se je udeležilo 148 talumovk in talumovcev.

Tudi muhasto vreme nas ne ustavi

Kljub muhastemu vremenu je bila na 20. Talumovem dnevu za zdravje izvedena velika večina predvidenih dejavnosti. Pohodniki in kolesarji smo bili deležni celo dvojnega doživetja – hoje oziroma kolesarjenja in še »plavanja«, saj nas je med potjo tudi namočil dež. Dežne kaplje niso odplaknile dobrega razpoloženja, ki nas je prevevalo tudi med skupnim kosilom v restavraciji Pan, kjer smo zaključili naše druženje. Predsednik uprave Taluma Marko Drobnič je ob tem zbranim na dnevu čestital za vztrajnost ter skupaj s Talumovimi promotorji zdravja, skrbniki aktivnosti na 20. Talumovem dnevu za zdravje, razrezal jubilejno torto.

Vtisi Talumovih promotorjev zdravja

Jože Lovenjak, pohodništvo

Letos je v okviru Talumovega dneva za zdravje potekal že dvajseti pohod, vendar nam je tokrat nekoliko ponagajalo vreme. Pot je potekala iz Doline Winettu na Jelovice vse do repetitorja, od koder je v lepem vremenu lep razgled na Dravsko in Ptujsko polje in na naš Talum. Pot smo nadaljevali do izletniške kmetije Lončarič in se tam ustavili za počitek, okrepcilo in debato. Po počitku smo zaradi slabega vremena sklenili pot nadaljevati po asfaltirani cesti vse do vasi Naraplje, kjer nas je čakal avtobus, s katerim smo se vrnili pred restavracijo Pan v Kidričevem. Hvala sodelavcem, ki ste pomagali pri realizaciji pohoda, in seveda vsem pohodnikom, ki ste kljub vremenski napovedi in nekaj kapljam dežja na pohodu s seboj prinesli dobro voljo. Se vidimo na 21. Talumovem dnevu za zdravje.

Haris Salihagić Hrenko, kolesarjenje (krajša trasa)

Krajša kolesarska trasa je bila letos drugačna kot v preteklih letih. Kolesarili smo skozi Lovrenc na Dravskem polju, čez Ptujsko Goro, Majšperk, Lešje, Stopno, Savinjsko, Sestrže, Spodnje Jablane, Cirkovce, Mihovce, Pleterje in Župečjo vas. Vsi smo bili mnenja, da je bila izbira poti dobra, čeprav je vključevala dva vzpona, a v dobri družbi nista bila prezahtevna. Seveda je po obeh vzponih sledil načrtovani postanek, za druge postanke pa je letos poskrbela mobilna aplikacija. Presenetljivo smo letos kolesarji na krajši trasi ostali suhi, kljub malo slabšemu vremenu.

Slavko Krajnc, kolesarjenje (daljša trasa)

Že 20 let se vsako leto pripravljam na Talumov dan za zdravje, ki je namenjen raznim športnim dejavnostim. Kot vsako leto sem tudi letos sodeloval pri pripravi in izvedbi teh dejavnosti. Lansko leto zaradi zdravstvenih težav nisem sodeloval pri izvedbi, na dnevu za zdravje pa sem bil prisoten. Pohvaliti se moram, da sem vseh preostalih 19 let vsakič sodeloval pri organizaciji in izvedbi kolesarjenja. Letos smo se z manjšo ekipo sodelavcev podali na daljšo kolesarko turo, ki smo jo odkolesarili kljub slabi vremenski napovedi. Trasa je vodila od restavracije Pan proti Vidmu, Leskovcu, Malemu Okiču, Cirkulanam in Dolanam, kjer smo se po krajšem postanku odločili, da zaradi dežja pot raje nadaljujemo in se tako čim prej vrnemo nazaj v Kidričevo. Žal pa nas je na poti proti Markovcem ujela nevihta in vedrili smo v vasi Bukovci. Ko se je vreme

nekoliko izboljšalo, smo se podali proti Kidričevemu in s tem koncu predvidene trase. Prekolesarili smo 48 kilometrov in čas je bil za počitek in okrepcilo. V restavraciji Pan sta nas pričakali dve ogromni tuni, ki smo si ju z užitkom privoščili, poskusili pa smo tudi druge dobrote. Ob 20. obletnici Talumovega dneva za zdravje sem se spomnil na naše začetke, ko smo dogodek priredili na lokaciji nekdanjega kopališča v Kidričevem. Takrat še nismo slutili, da bo ta prireditev postala tradicionalna. Začetki se ne morejo primerjati z dogodkom, kot ga organiziramo danes, saj smo ga z leti izboljšali. Vesel in ponosen sem, da sem lahko del te zgodbe, saj mi pomoč pri organizaciji in izvedbi prinaša zadovoljstvo. Ponovno se vidimo na 21. Talumovem dnevu za zdravje.

Aleksandra Jelušič, plavanje

Že stari Grki so poznali modrost, da zdrav duh lahko prebiva le v zdravem telesu. Tega se danes vsi dobro zavedamo, zaradi hitrega tempa ži-

vljenja pa nam pogosto zmanjkuje časa, da bi v tej smeri tudi konkretno kaj naredili. Malo je podjetij, ki bi se skrbi za človekovo psihofizično zdravje lotevala sistematično, tako kot to že 20 let počne Talum. Če človek te možnosti ne izkoristi, mu bo slednjič zmanjkalo izgovorov, zakaj se ni takrat, ko je bil za to še čas, tudi sam bolj posvetil skrbi zase in za svoje zdravje. Sodelavci, ki smo se prvo soboto v septembru kljub slabi vremenski napovedi zbrali pred restavracijo Pan, smo skrb za zdravje že ponotranjili. Na izbiro smo imeli pester nabor športnih dejavnosti, med katerimi je vsak našel tisto, ki je bila po njegovi meri. Sama sem se kot promotorka zdravja letos odločila za plavanje. Malo je k temu pripomogla slaba vremenska napoved, veliko pa težave v križu, ki so se tudi pri meni že začele oglašati. Kar velika skupina se nas je z avtobusom odpeljala proti Termam Ptuj. Če bi bilo vreme prijetnejše, bi ta dan preživeli ob zunanjih bazenih, a je bilo tudi v notranjosti kopaljšča prijetno. Plavali smo, nekaj časa smo namenili tudi za klepet, manjkala pa ni niti vodna telovadba. Sploh nismo mogli verjeti, kako hitro je minilo tistih nekaj ur.

Sodelavci iz Pana so nas tudi letos prijetno presenetili, saj so pripravili ribje specialitete in druge poslastice, ko so nam po koncu športnih dejavnosti šle zelo v slast. Kot se spodobi, smo ob okrogli obletnici razrezali torto in se z njo posladkali. Tistim, ki vas ni bilo, je lahko žal. Drugo leto se nam pridružite, boste videli, kako je fajn!

Slavko Škerget, dvoranski športi

Športne dejavnosti v dvorani smo pripravili za primer slabega vremena. Prvo soboto v septembru, ki je bila rezervirana za Talum dan za zdravje, nam vreme žal ni bilo naklonjeno, zato dejavnosti nismo mogli speljati v Adrenalinskem parku Vurberk, smo pa jih sodelavcem zato ponudili v športni dvorani Kidričevo.

Športna dvorana Kidričevo ima v kletnih prostorih urejeno strelišče in talumovke in talumovci smo se z veseljem pomerili v streljanju v tarčo in streljanju rač. Športnega plezanja na umetni steni pa so se lotili le najbolj pogumni. Sodelavcu Miranu Purgu je celo uspelo splezati do vrha plezalne stene. Za konec smo se pomerili še v namiznem tenisu in košarki. Za nas to ni bil samo športni dogodek, izkoristili smo ga tudi za prijetno druženje, klepet in kulinarične užitke, za katere so tako kot vsako leto izvrstno poskrbeli sodelavci iz družbe Vital.

Jožica Junger in Mateja Herak, jahanje

Konj je močan, čudovit in mogočen ... Je vrhunska stvaritev narave – popolna, elegantna, plemenita, čuteča, navdušujoča – okras travnika, hiše in človeka. Skozi njegovo grivo in rep zapoje veter in ju razmrši. Konji nam posodijo krila, ki jih ljudje nimamo, zato s konjem ne dobiš samo čudovite živali, ampak tudi pristno bližino in pozornost čudovitega prijatelja, ki nam daje možnost, da z njim pobegnemo iz vsakodnevnega sveta.

Jahanje je ena tistih dejavnosti, o kateri smo vsi sanjali še kot otroci. To ni le šport za najmlajše in mlade, temveč se ga brez težav lahko lotimo tudi odrasli. Jahanje je bilo izbirna dejavnost tudi na našem 20. Talumovem dnevu za zdravje. Zanj se nas je odločilo sedem. Pravljično število, ki je napovedovalo prav takšno doživetje. Ljubitelji konj smo dan za zdravje preživeli v Konjeniškem parku Starošinci v Zavodu Nazaj na konja, kjer so nas, tako kot zmeraj, lepo in prijazno sprejeli; nekateri smo bili namreč tam že prejšnja leta. Naš dan se je začel kar na pašniku. Ker se je oblačilo, smo pomagali v hlev pripeljati nekaj konj. Novi udeleženci so v uvodnem delu spoznavali namen, organizacijo in dejavnosti Zavoda Nazaj na konja. Gospod Sašo nam je predstavil osnovna zgodovinska dejstva in zanimivosti o teh čudovitih živalih. Spoznali smo, da je marsikatera naša predstava o konjih zmotna in pretiran strah pred njimi povsem odveč. Konji so ena najbolj plašnih in čutečih bitij in v človeku najdejo svojega zaupnika in varnost. Pogoj za to je seveda ustrežna in pristna vez, vzpostavljena med konjem in človekom. Rezultat prave vezi med konjem in človekom se odraža tako v fizičnem kot psihičnem občutju obeh. Znano je, da so konji odlične terapevtske živali.

Ker zaradi dežja v naravi nismo mogli jahati, smo preostali del našega časa preživeli v hlevih. Pomagali smo jih počistiti in konjem namestiti svežo hrano. Čistili, krtačili in česali smo konje in na ta način vzpostavili prvi stik z njimi. Za konec smo se skupaj z vodnikom odpravili v pokrito jahalno areno in zajahali našega novega prijatelja. Na konju smo lahko preizkusili svoje ravnotežje in sposobnost lovljenja ravnotežja, sproščenost in sposobnost zlitosti se z gibanjem konja, nenazadnje pa tudi svoj pogum. Jahanje je zelo zahtevna veščina, ki po drugi strani daje človeku občutek svobode in sproščenosti, in kar je najpomembnejše, omogoča stik z bitjem, ki čuti tvoje težave, bolečino, veselje, strah, vznemirjenost, ti stoji ob strani in ti zaupa. □

Pot pod noge in na pohod.

Sodelavci, ki so se podali na daljšo in krajšo kolesarsko traso.

Pohodnikov tudi megla in nekaj kapljic dežja ni ustavilo.

Nekateri smo se razgibavali s pomočjo vodnih aerobnih vaj.

Konji so nežna in čuteča bitja ter simbolj svobode gibanja.

V dvorani smo streljali, plezali in igrali namizni tenis. Le kdo je zadel tarčo?

Dobrote iz restavracije Pan

Ambasadorji zdravja

Ribiči osvojili tretje mesto

IGOR JEZA

FOTO: STANISLAV HORVAT

V soboto, 25. avgusta 2018, je v Velenju potekalo 11. državno prvenstvo SKEI Slovenije – Memorial Franca Trbuca v lovu rib s plovcem. Udeležila se ga je tudi ekipa iz Regijske organizacije SKEI Ptuj z okolico, ki je branila lanski naslov najboljših ribičev SKEI.

Pravila udeležbe na tekmovanju

Tekmovanje je tokrat organizirala Regijska organizacija SKEI Velenje. Tekmovalne ekipe smo se ob 7. uri zbrale na Škalskem jezeru (Ribiška družina Velenje). Tekmovalce so lahko vse območne ali regijske organizacije SKEI, vsaka z eno štiričlansko ekipo. Pravico do nastopa so imeli le člani SKEI Slovenije.

Rezultati ekipno

Mesto	Ekipo ReO	Teža ulova v gramih
1.	Velenje	7792
2.	Pomurje	6770
3.	Ptuj	3312
4.	Koroška	
5.	Posočje	
6.	Celje	
7.	Gorenjska	
8.	Zasavje	

Rezultati posamezno

Ime in priimek	Osvojeno mesto
Sebastjan Letonja	
Mario Kuret (3. v sekt.)	8. mesto
Viktor Slameršek	12. mesto
Robert Žvegla	13. mesto
Robert Horvat	15. mesto

Pomembni podatki

- globina vode: od 2 do 6 metrov;
- najpogostejše ribe v ribniku: amur, androga, babuška, klen, krap, linj, ostriž, ploščič, rdečeoka, rdečeperka, smuč, som, ščuka, tolstolobik, zelenika;
- dovoljena vrsta ribolova: beličarjenje, muharjenje, talni ribolov, vijačenje;
- vabe, ki jih je dovoljeno uporabljati: umetne vabe ter vabe rastlinskega in živalskega izvora.

Potek tekmovanja

Zbor tekmovalcev je bil ob 7.15, ob 7.45 pa so tekmovalci žrebali svoja lovna mesta. Po žrebu je vsak tekmovalec zasedel svoje lovno mesto in se pripravil na tekmovanje. Potem je bilo najprej na vrsti hranjenje rib, ob 9. uri pa se je začelo tekmovanje in je trajalo vse do 13. ure. Sledilo je tehtanje rib in prav zanimivo je bilo spremljati sodnike, ki so do grama natančno tehtali ulov.

Zmagala je ekipa iz Velenja

Kot je razvidno iz preglednice z rezultati, smo predstavniki ptujске organizacije SKEI v ekipni razvrstitvi osvojili odlično 3. mesto. Prehodni pokal smo predali ekipi iz Velenja, ki je na letošnjem tekmovanju pokazala največ ribiškega znanja in si priborila zmago.

Podelitev pokalov

Po prijetnem kosilu, ki smo ga použili v dobri družbi, je potekala sveča-

na podelitev pokalov. Podelila jih je predsednica ZSSS in SKEI Slovenije Lidija Jerkič. Na koncu smo se udeleženci tekmovanja zahvalili športni komisiji SKEI Slovenije in predstavnikom Regijske organizacije SKEI Velenje za odlično pripravljeno prvenstvo. Poslovali smo se z obljubo, da se prihodnje leto znova pomerimo na ribiškem tekmovanju. Ribiški pozdrav!

Rezultati tekmovanja

Našo ekipo so odlično zastopali Sebastjan Letonja kot vodja ekipe in tekmovalci Mario Kuret, Viktor Slameršek, Robert Žvegla in Robert Horvat. □

Dajanje, darovanje – kdor mi daje, me uči dajati

MARJETKA LEDINEK
FOTO: STANKO KOZEL

Obvestilo sodelavkam in sodelavcem, zaposlenim v družbah skupine Talum, v Silkemu in Praliku

Krvodajalska akcija v septembru bo v torek, 25., in četrtek, 27. septembra 2018, med 7. in 11. uro na transfuzijskem oddelku ptujske bolnišnice oziroma vsak torek in četrtek v mesecu.

Od leve proti desni: Franc Zajc, Štefan Ros, Emil Kirbiš, Franc Stojnšek in Jožef Korez

Čestitke vsem, ki ste zbrali pogum in se nam pridružili.

Prav tako hvala vsem, ki ste se kljub dopustom v tako velikem številu udeležili krvodajalskih akcij. Zaradi vas življenja tečejo dalje. Hvala v imenu tistih, ki so vašo kri potrebovali.

Predstavitve sodelavcev krvodajalcev iz delovne enote Promet

Franc Zajc

Franc ima darovanje zares v krvi. V sebi nosi plemenitost dajanja, darovanja. Njegova udeležba na krvodajalskih akcijah se bliža stotici, tako da bomo v Talumu kmalu spet imeli viteza krvodajalstva. Naj mu zdravje služi, da bo dosegel ta častitljivi naziv!

Štefan Ros

Štefan se je prve krvodajalske akcije udeležil davnega leta 1989 v takratnem TGA-ju na pobudo sodelavcev. Tudi on je zvest krvodajalec, saj je kri daroval že 82-krat. Spominja se, kako je bilo pred leti, ko smo še imeli pravico do dveh dni odsotnosti z dela zaradi udeležbe na krvodajalski akciji, da so se s sodelavci po odvzemu družili in kakšno rekli v sproščenem vzdušju, ponosni, da so pomagali ohranjati življe-

nje ljudi, ki so pomoč potrebovali. To, zadnje, jih krasi še vedno, saj še vedno pomagajo ohranjati življenja.

Emil Kirbiš

Emil je prvi odzvem opravil leta 1982 v UKC Maribor. Pozneje je sodeloval na krvodajalski akciji, ko je služil vojaški rok. Doslej je kri daroval 48-krat. Zaveda se, da je kri neprecenljiva tekočina, da življenje teče dalje. Z drobnim dejanjem lahko morda rešiš eno življenje ali tudi več in Emil je trdno prepričan, da dela prav.

Jožef Korez

Jože je prvič obiskal transfuzijski oddelk leta 1990 na Ptuj. Doslej je kri daroval 30-krat. Zaradi zdravstvenih težav se ni mogel udeleževati odvzemov, kot bi si želel in hotel. Tako kot on so tudi njegovi bližnji že potrebovali darovano kri, zato se še kako zaveda, kako pomembno je, da lahko pomaga sočloveku. Poleg tega je prepričan, da se dobro z

Udeleženci na krvodajalski akciji v mesecu avgustu (številka v oklepaju pove, kolikokrat je posameznik doslej že daroval kri):

Amalija Vesenjāk	(11)
Marjan Anderliĉ	(81)
Janez Toplak	(21)
Boštjan Lešnik	(71)
Milan Prapotnik	(110)
Sreĉko Gajšek	(45)
Drago Furek	(90)
Jani Gojĉiĉ	(13)
Igor Turnšek	(54)
Maks Kostanjevec	(62)
Branko Krajnc	(14)
Sabina Predikaka	(12)
Branko Krošl	(75)
Ivan Petek	(37)
Roman Źeleznik	(55)
Jože Premzl	(56)
Marko Horvat	(12)
Franc Horvat	(46)
Bojan Merc	(92)
Bojan Krajnc	(51)
Danijel Roškar	(17)
Marijan Pernek	(59)
Franjo Mihelaĉ	(48)
Franc Stojnšek	(6)
Slavko Vek	(60)
Aleksander Bezjak	(41)
Franc Krajnc	(66)
Sreĉko Cajnko	(54)
Štefan Ros	(83)
Darko Emeršič	(77)
Janez Vertič	(54)
Leon Turk	(55)
Janez Tominc	(22)
Marjetka Ledinek	(40)
Robert Tušek	(22)
Nada Cimerman	(35)
Filip Muhiĉ	(10)
Zoran Biliĉ	(63)
Anton Murko	(30)
Angela Ceci	(14)
Sandi Svenšek	(19)
Andrej Horvat	(34)
Miran Koser	(65)

Novinci na krvodajalski akciji (do 5 odvzemov):

Mihael Trafela	(5)
Zvonko Habjaniĉ	(4)
Andrej Šmigoc	(4)
Leon Pernat	(4)
Uroš Prejac	(4)
Ramiz Durakoviĉ	(2)
Robert Źvegla	(2)
Amadej Sklepiĉ	(1)
Dejan Habjaniĉ	(1)
Alen Golob	(1)
Andrej Dukariĉ	(1)
David Stergar	(1)

dobrim vraĉa. Kri bo daroval še naprej, ĉe bo le zdrav.

Franc Stojnšek

Franc je postal krvodajalec že pred leti kot ĉlan društva, v katerem so krvodajalstvo vseskozi podpirali. Zdaj kri daruje kot talumovec, saj je prepriĉan, da je tako prav. Sam še nikoli ni potreboval darovane krvi, vendar pa ne ve, kdaj bi se to lahko zgodilo. Kri daruje, ko je zdrav in sam pri sebi tako tudi ĉuti. S to gesto, ki je zanj minimalna, za koga pa mogoĉe življenjskega pomena, skuša živeti vrednoto biti ĉlovek ĉloveku. □

Vsak krvodajalec je nekaj posebnega, a so si hkrati vsi krvodajalci podobni. Njihove zgodbe odstirajo predanost, strast in nesebiĉno pomoĉ popolnemu neznancu. Njihov odnos do ljudi in življenja pa dokazuje, da imajo darovanje v krvi.

NAPOVEDNIK DOGODKOV IN OBISKOV

Ne zamudite

Oktober 2018

- 2. 10.** ABS Network v Gradcu
Predstavitve projekta
Talumova ugankarska dogodivščina
- 9.–11. 10.** Sejem Aluminium 2018 v Düsselndorfu;
obišĉite nas v hali 10, prostor 10E13
- 19. 10.** Ekскурzija za inovatorje –
mnoŹiĉna inovativnost
- 19. 10.** Ogleđ Taluma, Gimnazija JoŹeta Pleĉnika
Ljubljana

Zahvala

Ob izgubi našega dragega oĉeta, tasta, brata in dedka

Antona PIŠKA

iz Lovrenca na
Dravskem polju 97A,

upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Skei Talum za darovano cvetje in odigrano Źalostinko. Hvala tudi vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti ter darovali cvetje in sveĉe.

Vsi njegovi

OKTOBER

Pon	Tor	Sre	ĉet	Pet	Sob	Ned
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Letovanje otrok v Pacugu

Druga skupina otrok, 20. 8. 2018

SLUŽBA ZA ODNOS Z JAVNOSTMI

FOTO: NATAŠA VODUŠEK FRAS, ZVEZA PRIJATELJEV
MLADINE LJUBLJANA VIČ - RUDNIK

Otroke je pred odhodom pozdravil Dušan Skledar, sodelavec iz Kadrovske službe.

Otroci so srečno prispeli v Pacug.

Pogled na zaliv

Še nekaj metrov in prispeli bodo v otroško letovišče.

Iz kuhinje je že dišalo. Otrokom so postregli s kosilom.

Pa so doma. Se ponovno družimo drugo leto.

Druga skupina otrok, ki so letovali v Pacugu.

POLETNI

Talumov fotonatečaj

FOTO: PIXABAY

Poleti vas je uredništvo časopisa Aluminiij povabilo, da nam pošljete svoje poletne fotoutrinke. Na njih ni smel manjkati logo ali napis TALUM, vse drugo pa je bilo prepuščeno vaši kreativnosti in domišljiji. Kot smo obljubili, objavljamo najboljše fotografije in njihove avtorje v septembrski številki časopisa, ko se po večini že sprašujemo, kako hitro je minilo poletje ...

Fotografija v obliki rebusa

Po oceni uredniškega odbora časopisa Aluminiij je najboljši spomin na poletje ujel sodelavec Miran Jeza, ki nas je presenetil z miselno uganko oziroma rebusom, fotografiranim avgusta na jadrnici pred otokom Kaprije.

Klobuček s Talumovim logom

Drugo mesto je pripadlo fotografiji sodelavke Vesne Košir. Spominek s klobučkom in znakom Zdravo Talum je bil zabeležen meseca julija v Pakoštanih.

Fotografija, posneta z dronom

Na tretje mesto se je uvrstil posnetek Jurija Valentana, ki je s pomočjo drona julija fotografiral mesto Hvar. Vsem sodelavkam in sodelavcem se zahvaljujemo za poslane fotografije, ki so nas s svojo izvirnostjo razveselile in za trenutek popeljale v dopustniške skomine. Nagrado lahko prevzamete v Službi za odnose z javnostmi.

Kmalu vas bomo izzvali z novim fotonatečajem.

1. MESTO, MIRAN JEZA

3. MESTO, JURIJ VALENTAN

2. MESTO, VESNA KOŠIR

Na zdravje

GREGOR JURKO

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Rojstni dnevi so koristni za zdravje. Raziskave so namreč pokazale, da ljudje, ki so v svojem življenju proslavili več rojstnih dni, živijo dlje. Kako torej doseči, da bi jih praznovali čim več? Oziroma ali je pravi cilj, da jih praznujemo čim več, ne glede na kakovost življenja?

Eden osnovnih pojmov kitajske filozofije (ja, tudi nanje se bo treba

sestavine za bolj srečno, sproščeno in zdravo življenje in jih redkeje najdemo med nasveti za zdravo življenje? Poglejmo.

Svinjska mast in ocvirki. Med vojno in hitro po njej je to veljalo za luksuzno živilo, z nepotrebni svari o škodljivosti pa je kasneje po nepotrebem dobilo negativen predznak, saj ga izpodrivajo

bili lažjo osvežilno pijačo, in tudi naša civilizacija je del te kulture. Če vprašate starejšo generacijo, s čim so se odžejali, potem ko so prekopalni vrt, nasekali drva ali ko so zabetonirali zgornjo ploščo, sem prepričan, da boste dobili enoznačen odgovor: špricar. Enostravno ni bolj osvežilne pijače, ki je obenem relativno prijazna za notranje organe, lahka, pitna in ima ob večji količini tudi pomirjevalno-uspavalni učinek. Če boste ob delu spili deset pločevink katerega od modernih energijskih zvarkov, ne boste spali tri dni, srce vam bo bilo kot noro. Po desetih špricarjih takih težav s spancem ali srcem ne boste imeli.

Rdeči Marlboro. Ok, tu vas bomo težje prepričali, pa vseeno poskusimo. Prosto po Svetlani Makarovič gre pri kajenju za etično držo, ki se upira diktatu zdravja in oblasti, kot da je danes edini namen življenja, da smo lepi in zdravi, ne glede na to, ali nas to sploh veseli in zadovoljuje. Obenem so lahke, ultralahke in superlahke cigarete še bolj škodljive, ker redkejši tobačni dim potegnemo globlje in ga v pljučih zadržujemo dalj časa. Če ste nekadilec in vas proti jutru na veselici prime, da bi storili kaj neznatnega za vas, izberite raje kaj močnejšega, da si boste hitreje premislili, in tudi tisti, ki se štejejo med kadilce, bodo z izbiro močnejše cigarete potrošili manj.

Da bi našeli še kaj več razvad, nam je zmanjkalo prostora. Recimo pecivo v službi, čips pri televiziji, preležana nedelja ... Včasih, ampak res tu in tam, smo lahko malo jang in se zastrupljamo, pomembno je, da smo celo leto jin, da telovadimo, da gremo na Zdravo Talum, da plavamo, da migamo, plezamo, tečemo, si mažemo kokosovo mast na polnozrnatih kruhke, da pijemo zelenjavno-sadne smutije. Vsega po malem, zmerno in po pameti.

Na zdravje! ■

navaditi) je filozofski koncept jina in janga, ki združuje nasprotujoče si sile v harmonično celoto. Svetloba in tema, moški in ženski princip, zdravo in nezdravo življenje, črni in rdeči, Indijanci in kavboji, partizani in Nemci, metalurgija in ekonomija, ogenj in led, svetniki in grešniki, kovine in nekovinski vključki ... Nasprotja se privlačijo, brez levega dela bi težko razumeli desni del, če v svojem življenju ne bi imeli deževnih dni, bi težje uživali v sončnih, tako pa je vse skupaj ena celota, ki daje čar in ritem delu, življenju in veselju nasploh.

Dovolj bodi filozofije, prihranimo jo raje za napovedi, kaj nas čaka v prihodnosti, živeti pa je treba tukaj in zdaj. Katere so torej nujne

kokosova in avokadova maščoba in druge neokusne masti rastlinskega izvora. Pri svinjski masti gre za nenasičene ali enkrat nasičene maščobe, ki po raziskavah znižujejo raven slabega holesterola. Teh jedi ne znamo več uživati zaradi družbeno pogojenega občutka krivde, nadomeščamo ga s kupljenimi nadomestki tako imenovanih transmaščob, ki so zdravju veliko bolj škodljive. Brez slabe vesti si namažite kos kruha, bolj preproste in poceni malice ni.

Špricar. Pijača, ki zajema bistvo omenjene kitajske filozofije – jin in jang, vino in vodo, liter in liter – je v svojem bistvu energijski napitek. Že stari Grki in Rimljani so težka vina mešali z vodo, da so do-

					TALUM	ZVRST, SLOG V UMETNOSTI	ROKOPIS, LASTNOROČNI PODPIS	MODRA MISEL: CICERO	HRVAŠKA NAFTNA DRUŽBA	GIBANJE, PREMIKANJE IZ KRAJA V KRAJ	PRIJATELJ V MEHIŠKEM OKOLJU	
					HRANA IN PJAČA							
					ŽLEZNA BULA, ŽLEZNJAK							
					SINOVI BRATOV ALI SESTER							
					NASILNA TATVINA				OLGA GRACELJ EVICA			
					ZORAN ERCEG	MLADINSKI FILM: ? MI PO SVOJE TEŽKO PREHODEN SVET						
											POLDRAG KAMEN, VRSTA KALCEDONA	
SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	ČREPINJA	ANJA ZAVADLAV LAPOTNA OPERACIJA NOSU			TALUM	CILINDER	ŠPANSKI NOGOMETAŠ (ANDRES, 1985)	PRO-BLEMČEK BISTVO, VSEBINA				
ZNAK ZA GLAS, PISMENKA					SPIRALA, VIJAČNICA				GLAVNO MESTO RUSKE RAŠKIRIJE VNETJE OČESNE ŠARENICA		IVAN HRIBAR ITALJANSKI PESNIK (LUDOVICO)	
VERIGA PRE-STIŽNIH HOTELOV					SUROVINA ZA IZDELAVO BARVIL				URJENJE, VEŽBA			
AMERIŠKA PISA-TELJICA BLYTON					KDOR SE UKVARJA Z LITURGIKO ŠPELA RAKUŠ				ČEŠKI HOKEJIST (MARTIN) NEKDANJI PERUJSKI INDIJANEC			
ZUNANJI, VRHNI DEL ZEMLJE							KRAJ PRI VINICI V BELI KRAJINI ZAUPANJE, ZVESTOBA				NAJVIŠJI VRH KONJIŠKE GORE (1012 m)	TORI AMOS
ŽGALEC APNA						SALLY FIELD PRED-SEDNIK VLADE		VITKOST, SLOKOST VELIKE ŽIVALKE USTNICE				
TALUM	PLENITEV DIVJADI PAVLIHA, TEPČEK				ŽIVALJ S PERJEM IN KLJUNOM SPANJE OTROKA					RAKEV 300		
CENENA SALAMA										JAPONSKI SMUČARSKI SKAKALEC DAIKI ERIK TUL		STRINA, TETA, TETICA
PRED-PEČJE							EVA BOTO ESTONSKI SKLADATELJ (EVALD)		MANJŠI UPOR, VSTAJA SLIKARSKI ČOPIČ (ZASTAR.)			
HRVAŠKA PEVKA JUVAN					PRIPADNIKI AMALEKITOV ŠVEDSKI ŠAHIST ANDERSSON						PRIMOŽ EKART ?, DVE, TRI	
RAFKO IRGOLIČ			GRŠKI KATOLIK OSWALD UNGERS					IVAN SIVEC ROBERT ULRICH		STOT VILJ RESNIK		
KDOR SE BORI ZA ZAŠČITO NARAVE												
SLOVENSKI REŽISER (VITO)							VARUH, SKRBNIK (KNJIŽ.)				IZRAELSKO PRISTANIŠČE	

SLOVARČEK: AAV - estonski skladatelj (Evald), ARIOSTO - italijanski pesnik (Ludovico), ENID - ameriška pisateljica Blyton, ERAT - češki hokejist (Martin), FIDELTAT - zaupanje, zvestoba, IDEOGRAF - rokopis, lastnoročni podpis, PIEROT - pavliha, tepček, ULF - švedski šahist Andersson.

VABILO

7. Dan inovativnosti

Četrtek, 20. septembra 2018, ob 14.30 uri v Hali B.

Medse smo tokrat povabili **Iva Boscarola**, ustanovitelja in direktorja podjetja Pipistrel, inovatorja in vizionarja.

Upajmo si leteti!